

Školitelovo posouzení bakalářské práce Ester Fischerové
Nosferatu:
meta-analýza

Je mojí povinností předeslat, že předkládaný text vznikl zcela samostatně, to znamená bez mé konzultantské účasti, počínaje konečnou volbou použité metody – tzv. meta-analýzy. Předpokládám, že tato volba se uskutečnila až v nějaké pozdní fázi přemítání, jak se vypořádat s původním zadáním, které počítalo se srovnávací studií věnovanou dvěma významným (historicky i esteticky) verzím upírské látky (legendy, mýtu); látky tradované původně v lidové kultuře, v podobě pověrečných hrůzostrašných vyprávění (jak známo, mnohá se vztahují ke krutému vladaři Valašska Vladovi III. – Draculovi) a na úrovni umělecké prózy zpracované Abrahamem (Bramem) Stokerem (1847 – 1912). Dodejme, že původní vydání z roku 1897 bylo opatřeno titulem Un-Dead, což je označení románem často použité, a tím sémanticky zvýznamněné.

Připomínám, že původní téma bylo zpochybněno na základě poznámky o existenci srovnávacích studií (Murnau – Herzog), což muselo být zřejmé od počátku, a autorka mohla být spíše ráda, že má k dispozici kvalitní pramenný zdroj.

Můj jediný školitelský počin spočíval prakticky v tom, že jsem Ester předala několik okopírovaných materiálů (ovšem pouze v češtině), včetně skvělé recenzní studie Aleny Prokopové, věnované filmu *Ve stínu upíra* (Elias Merhige, 2000). Kdybychom vzali v úvahu tento film o vzniku filmu *Upír Nosferatu* (Friedricha Murnaua v něm ztělesnil John Malkovich), získali bychom zajímavou triádu: 1/ původní, vysoce inspirativní a vysoce ceněné uvedení *Upíra* (vampýra) na filmové plátno v kontextu expresionismu; 2/ autorský filmový remake jednoho z nejsobitějších německých režisérů (Herzoga), jenž vícekrát vyslovil svůj obdiv k Murnauovi a jeho významné interpretce Lotte H. Eisner; 3/zvrstvenou žánrovou (film o filmu) variantu (postmoderní), která si též ironicky pohrává s upírstvím režiséra, jenž filmové monstrum v roce 1922 stvořil.

Toto vše zde uvádím proto, abych naznačila alespoň jednu z možností (jiná by mohla zahrnout třeba Coppolova *Draculu*). Ester

však v červnu volila srovnávání s předlohou, neboť, stejně jako autoři jí využitých studií, nepochybuje, že tu jde o adaptaci. Pokud si ovšem někdo adaptačně počínal, byl to právě Coppola i když román (jeho látku), pozoruhodně snoubící mystiku s vědeckostí, modifikoval v duchu filmové hororovosti.

K adaptačně pojatému projektu bych nicméně přispěla ráda, protože srovnávání s románovým východiskem vykazují velkou míru zjednodušení (včetně autorů citovaných v předkládané práci). Přitom by stačilo alespoň konstatovat, co všechno román obsáhl a s kolika kontexty souvisí (viktoriánská éra – její zbožnost a ideály, dobový obdiv k přírodním vědám, odborná literatura o rituálech zneškodňujících upíra a chránících jejich oběti, historické povědomí o vládě Vlada III. a pověstech o něm se šířících apod.). Nechápu, jak je možné, že se neupozorňuje na pozoruhodnou formu Stokerova narativu, na střídání různých slovesných typů: deníkové zápisky, dopis, odborný záznam, dokumentace. Také na slohovou mnohotvárnost, kdy se střídá velice subjektivizované a emocionální prostoupené svědectví, magický obraz ozvláštněný světelnými ději a jevy, věcné promyšlení a stanovení bojových strategií, zanícené obracení se k pomoci boží ... Toto vše a mnohé další svědčí o málem neomezených možnostech románového žánru, který filmu může poskytnout řadu inspirací, nebo pouze dílčí elementy k svobodnému použití – pro magickou obrazovou vizi, ve které má stínohra větší význam než seriózní popisnost.

Vzhledem k možnostem, které se autorce nabízely (např. expresionistická vizualizace upírského příběhu - jeho aktualizovaná a navýsost subjektivně interpretovaná verze), představuje pro mne to, co čteme v jejím pokusu o meta-analýzu žalostně málo, neboť při vší své inteligenci přinášejí citované srovnávací studie (?) málo vzrušujícího i pokud jde o vampýrskou (čili krvavou a se smrtí spjatou) erotiku.

Ester zná román i filmová díla, nejspíš i některé zmiňované kontexty. Představuji si, jak ji zrazuje čas, který, zatímco byla pohlcena bakalářským scénářem, neúprosně uběhl. Při vší lítosti nad zmarněným námětem teoretické práce (tolik obsažným a vzrušujícím) musím ocenit autorčinu pohotovost, s níž řešila stresovou situaci, obratnost, s níž předvedla svůj pokus o meta-analýzu. Ta jí umožnila použít texty uznávaných vykladačů, které

pak poskytly impulzy i pro její vlastní komentář. Nezdá se mi, že by byl evidovaný soubor dostatečně reprezentativní. Také meta – pozice jeho zpracovatelky by měla podle mého mínění naznačovat větší míru zasvěcenosti.

Doporučuji (přesněji souhlasím s tím), aby předkládaná bakalářská práce „Nosferatu: meta-analýza“ mohla být obhajována.

Doc. Marie Mravcová